

SPRÁVCE HÝŽA A JEHO ŽBLÓCHY

str. 20

Obnova na Moravě ve finále
str. 8

Lovecká sezóna u VLS
str. 15

04

PROSINEC
2020

SPRÁVCE JINDŘICH HÝŽA A JEHO „ŽBLÓCHY“

Není proutkař, ani příznivec senzibilních teorií. Přesto je vodou trochu posedlý. Před deseti lety, kdy se stal správcem na žárovičské lesní správě divize VLS Plumlov, začal Jindřich Hýža v lesích, o které pečuje, budovat malé tůně. Stejně jako legendární pionýr divokého západu Jonathan Chapman, který putoval povodím řeky Ohio a sázel a rouboval v krajině jabloně, chodí lesník VLS po Dražanské vrchovině, a kde najde vhodné místo, nechá vyhloubit menší či větší tůň, kterým tu nikdo neřekne jinak, než „žblóchy.“ Za ty roky jich v lesnaté krajině plné strží a žlebů, vybudoval přes čtyřicet.

Poprvé jsem na ně narazil, když jsem do letního vydání časopisu připravoval reportáž o obnově porostů sījemi na Plumlově. Ne daleko mýtiny s rašícími výhonky klenu jsem objevil dvě tůně. „To sό žblóchy,“ povídá mi Roman Dymáček z plumlovské divize. „Žblo. Co?“ „Žblóchy, tak tomu říkáme.“ „To je nějaký krajoVý dialekt?“ „Ne, tak to nazval správca ze Žárovic, který je tu buduJe,“ vysvětlil mi plumlovský hlavní inženýr.

„Sám už ani nevím, jak ten název vzniknul. Asi to má souvislost s jejich nevelkou rozlohou a žblunkáním od oboživelníků,“ směje se vedoucí lesní správy Žárovice Jindřich Hýža, když vysvětluje slangové označení tůní, které zde pod jeho patronátem vznikají. Když na Plumlově řeknete „žblouchy,“ každý ví, o co jde. S jejich budováním Hýža začal hned po nástupu do funkce správce a tůně a tůňky v jeho lesnických úsecích rostou už deset let.

Zanechat „stopu v písku“ času

Rodák z Bruntálska se přestěhoval do regionu jako kluk – přímo do Prostějova. Rodiče vyměnili drsné horalské podmínky v Jeseníkách za komfort městského života v okresní metropoli v úrodném Hornomoravském úvalu na Hané. Malý Jindřich ale i tak nejraději všechen volný čas trávil u dědečka na vsi v Soběsukách, které jsou od jeho dnešního působiště, lesní správy Žárovice, co

by kamenem dohodil. Vystudoval lesnictví na Mendelově univerzitě v Brně a v polovině osmdesátých let nastoupil k Vojenským lesům a statkům. Nejdřív krátce na plumlovské lesní správě Rychtářov, po vojně se však už natrvalo usadil v Žárovicích. Prošel kolečkem pracovních pozic od technologa, přes pěstebního technika, polesného a zástupce správce, až na pozici vedoucího správy, jímž se stal v roce 2010.

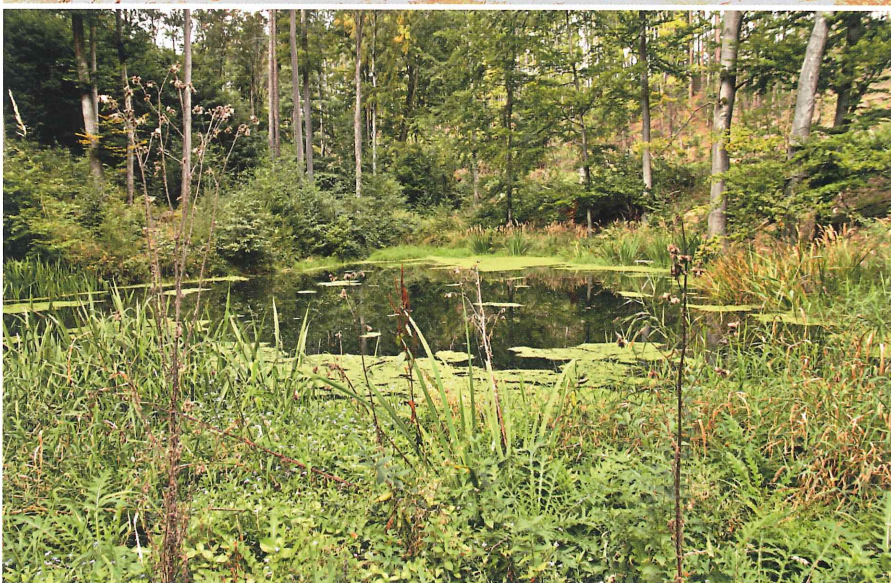
„Lidé mají pro profesi, jíž si vyberou řadu motivací. Kdo jde ale hlavně pragmaticky po penězích, asi si nevybere práci lesníka. V ní jste ale zase úzce propojeni s krajinou, máte, stejně jako lidé před vámi, možnost ovlivnit její tvář, zanechat svoji „stopu v písku.“ Než jsem se stal lesním správcem, věděl jsem za ta léta nashbíraných zkušeností, co chci v našich lesích jak dělat. Co chci změnit,“ říká správce Hýža.

S podporou vedení plumlovské divize vyčistil a obnovil s kolegy z žárovické správy deset pramenů. A zaměřili se také na „stopy v písku“ od předchozích správců krajiny. Umístili jedenáct svatých obrázků podle záznamů ze starých map a obnovili starý kříž u cesty Brněnka. Zachránili také poslední dvě skupiny památných dubů knížete Jana,“ které zde vysázel pravděpodobně z iniciativy lesního rady Julia Wiehla personál a zaměstnanci Lichtensteinských revírů, jako připomínku výročí 40letého panování Jana II. Josefa Františka Liechtensteina. Díky iniciativě Žárovických u nich nově najdete pamětní desky umístěné na balvanech z nedalekého lomu.

Především se ale zaměřil na budování svých „žblouchů“ - lesních tůň.

Živá voda pro vyprahlé Drahany

Lesnické úseky Žárovic představují klasickou krajinu Drahanské vrchoviny, rozvrásněnou hluboko zaříznutými žleby. Lesy rostou na spraši, která pokrývá zvrásněné břidlicové desky, mezi kterými se voda rychle vsakuje do podloží. Připočtete k tomu, že Drahanská vrchovina leží ve srážkovém stínu Českomoravské vrchoviny a máte před sebou obraz lesnaté krajiny, kde velká část stanovišť trpí permanentním nedostatkem vláhy

i ve srážkově průměrných letech a přežít na nich dokážou pouze habry a duby.

Proto také největší část investičního programu na zadržení vody v krajině

„Živá voda VLS“ probíhá na Plumlově. Na lesních úsecích v Žárovicích, v uplynulých 12 letech, vyrostlo 12 vodních děl - 6 nádrží a stejný počet rybníků. Ty logicky vznikají většinou dole - ve žlebech. K nim Jindřich Hýža

přidal přes čtyři desítky svých „žblouchů“, kterými „špikuje“ lesní krajinu především ve vyšších partiích.

„Smyslem těch tůní je zadržet vodu především tam kde spadne – na první svodnici a zhodnotit stanoviště v jejím bezprostředním okolí,“ vysvětluje žárovičský správce, jehož vášní je v lesích studovat terén a hledat pro „žblouchy“ nová vhodná stanoviště. Na realizaci pak stačí jen traktorbagr a šikovný operátor.

„Lesní tůně budujeme v době, kdy nejsou vhodné klimatické podmínky pro plánovanou práci techniky, nebo kdy je to logisticky výhodné,

protože je technika v lokalitě. Ty náklady jsou minimální, většinou je to takzvaně „za naftu.“ Místa vybíráme tam, kde nám to příroda ukáže,“ popisuje Hýža. Stojíme právě nad jednou tůní, vybudovanou před dvěma lety. Je zarostlá vodní vegetací, mezi níž se pohybují žáby, vzduchem bzučí vážky. Stejně je to u dalších tůní, u kterých se zastavujeme. Do dříve vyprahlé krajiny se nastěhovala pestrá směs živočichů, která obohacuje zdejší ekosystém. A také rostlin, kterým však žárovičský správce někdy pomůže jejich výsadbou.

„Dříve jste tudy šli a jen se vám prášilo od bot. Jakmile sem umístíte tůň,

během krátké chvíle celé její okolí ožije. Ve vodě se objeví nový pestrý svět vodních rostlin a živočichů, nádržky využívají k hnízdění kachny a jako napajedlo samozřejmě zvěř, občas zaslechnete kvákání rosniček a dalších druhů žab. Příležitost v krajině dostane i drobné ptactvo, a především se v okolí znatelně změní i pocitové klima,“ argumentuje Jindřich Hýža.

Část tůní na Žárovicích vzniká podle něj i při odvádění srážkových vod z cest. Tento problém lesní správce s oblibou řeší dalším svým „zlepšovákem“ – budováním terénních vln na cestě místo klasických svodnic. Podle něj se tím řeší problém se zanášením svodnic a odplavováním materiálu.

Hanácký Jonatán Jadérko?

Aktivismus Jindřicha Hýži trochu připomíná reálný legendární příběh z amerického osidlování Západu o nezištném sadaři Jonathanu Chapmanovi. Muž, kterému indiáni dali přezdívku „Jan Jadérko,“ se proslavil v amerických dějinách tím, že v povodí řeky Ohio, v divočině před přicházející vlnou osidlování, sázel a rouboval jabloně a zakládal ovocné školky. Dobře totiž věděl, že zatímco obilí se urodí za jediný rok, ovocný strom roste deset až patnáct let, než dá první úrodu. Proto se každý rok vydával na cestu s vakem jablkových jadérek na zádech a zakládal ovocné sady tam, kam se jinak odvažovaly jen ozbrojené skupiny.

Po Chapmanovi je dnes pojmenována celosvětově rozšířená, původně americká, odrůda jablek Jonathan. Jakou „stopu v písku“ zanechá na Hané Jindřich Hýža, se teprve ukáže. Zatím má radost, že jeho „žblouchy“ fungují, jak od nich čekal.

„Velkou radost jsem měl z toho, že tůně nevyschly ani v době největšího sucha během nedávných tropických roků, kdy v potocích zmizela voda,“ uzavírá.

Jan Sotona